

tanítását ajánlja; a helyett pl. hogy Ázsia, Afrika stb. területét négyzetkilométerekben adjuk, szemléltetőbben járunk el, ha azt mondjuk, hogy egységül véve Európát, Ázsia 5-ször, Afrika 3-szor, Dél-Amerika 2-szer olyan nagy stb. A nevek tanulatására nézve pedig kívánatos, hogy a tanító, a mennyire lehet, megfejtse a földrajzi nevek jelentését. Így pl. Közép-Ázsia tárgyalásában a tanuló minduntalan találkozik oly idegen hangzású nevekkal, mint pl. Peling, Peking, Nanking, Peiho stb.; ha tudná, hogy *pe* éjszakot, *nan* delet, *ling* hegységet, *king* székes várost stb. jelent, s így a névhez szemlélhető képet is kötne, akkor nemcsak könnyebben vési e neveket emlékezetébe, hanem valahányszor hasonló végzésű nevet hall, tudni fogja, hogy a neki megfelelő dolgot ott a chinaiak lakta földön kell keresnie. Értekezése utolsó részében végül azt fejtegeti az író, hogy a középiskolai oktatásban sem jár semmi nehézséggel úgy tárgyalni a földrajzt, hogy a Föld tevékeny erők színhelyének tűnjék fel, melyek egymással szoros oksági viszonyban vannak. Nem kell pl. valami különös érettség annak a megértésére, hogy a folyók deltáikat maguk építik, s hogy azok képződéséhez sok iszap és lapályos partvidék kívánatik; s ha a tanuló ezt megértette, önmagától is rá fog jönni, miért nem építhet deltát pl. a Szent-Lőrincz folyó, s miért nem Skandinavia folyóvizei. Épily könnyen meg lehet értetni a tanulókkal pl. a szigetek különböző eredetét, és így tovább. Így aztán megtanul a gyermek a földrajzi oktatás mellett is okoskodni és gondolkodni. Ez rövid kivonata tartalmaz dolgozatnak, melyről végül még csak azt akarjuk megjegyezni, hogy nemcsak jól, de szépen is van megírva.

11. *Lehrbuch der Geographie für die unteren Klassen der Mittelschulen* (erste Hälfte) von Friedrich Schiel (Brassói ev. gymnasium). E programmértekezés, mint czíme azonnal mutatja, valóságos tankönyv, illetőleg egy három fejezetre tervezett tankönyvnek első két fejezete. Mint a könyv írója bevezető megjegyzéseiben kifejti, e könyv hivatva van egy a száz iskolákban régen érzett szükségletet kielégíteni. E szükséglet t. i. — úgy látszik — az által áll elő, hogy a németországi földrajzi tankönyveket közoktatásügyi kormányunk közjogi vagy egyéb helytelenségek miatt eltiltani kénytelen. A könyv, mely a gymnasium, illetőleg reáliskola három első osztályának van szánva, három fejezetre oszlik, melyek közül egyelőre csak két fejezet jelent meg. Az első fejezet adja «A föld általános leírását» (e két részzel: «a föld mint égi test» és «a föld mint természeti test»), a második adja az öt földrész általános leírását ily sorrendben: Ázsia, Európa, Afrika, Amerika, Ausztrália. A III. fejezet, mely csak jövőre fog megjelenni, az egyes országok és államok leírását fogja adni. A könyv eddigi részeiben is gondos munkának mutatkozik, de methodikus tekintetben alig mutat kiemelkedőbb sajátosságot. Az, hogy Ázsiát, mint a legnagyobb és centralis helyzettel

biró földrészt a földrészek élére teszi, a mit előszavában külön kiemel, nem igen lényeges és nagyon kétséges előnyű eltérés a közönségesen divó eljárástól. Egyebekben a könyv a német földrajzi tankönyvirodalom által szélesre tapasztott nyomokban jár.

(Folytatjuk.)

WALDAPFEL JÁNOS.

VEGYESEK.

— A Debreczeni Protestans Lap a Klamarik-jubilæumról.

A nevezett lap ezt írja: Ápril 28-ik napján ünnepelte meg a magyarországi középiskolai tanárság Klamarik Jánosnak, a cultusministerium ministeri tanácsosának 40 éves tanári és hivatalnoki jubileumát. Elismerés volt ez azon érdemekért és fáradhatatlan munkásságért, melyet az ünnepelt mint tanár és mint a középiskolai tanításügy vezetője kifejtett. A felekezeti középiskolák is teljes számban számos képviselőikkel csatlakoztak az ünnepeléshez, melynek így országos jellege lett. A debreczeni ev. ref. főgymnasium is két küldöttel Géresi Kálmán és Elek Lajossal, kik egyszersmind a tiszántúli ev. ref. tanáregyesületet is képviselték, képviseltette magát. Az új városház nagytermében lefolyt ünnepélyen, melyen gr. Csáky minister is megjelent, Beöthy Zsolt egyetemi tanár igen szép beszédben üdvözölte az ünnepeltet. Klamarik válaszában találó vonásokban tüntette fel újabb középiskolai tanításügyünk egész történetét és hatalmas fejlődését. Ugyanez alkalommal nyújtották át az ünnepeltnek a jubilaris emlékeket, egy díszalbumot és mellszobrát. Délben a Vigadó termeiben nagy közebed volt, melyen több mint 300 tanár, főigazgató és tanférfi jelent meg, valamint többen a cultusministeriumból, közöttük Berzeviczy államtitkár. Az ő Felségére mondott felköszöntő után Géresi Kálmán üdvözölte az ünnepeltet az országos és felekezeti tanárok nevében. Klamarik válaszában különösen hangsúlyozta azon való örömet, hogy e napon a felekezetek és különösen Debreczen is megjelent jókívánataival. Majd a felköszöntők hosszú sora következett, melyekből a Berzeviczy, Beöthy Zsolt szép felköszöntőit emeljük ki. De az ünnepélynek reánk nézve kétségkívül legfontosabb eredménye azon benyomás volt, hogy az állami tanításügy a felekezetit igaz testvéreként tekinti. Az ünnepélyen és a banketten egyiránt, tekintélyes és rokonszenves nyilatkozatok történtek ez értelemben, melyeknek értékét és fontosságát lehetetlen örvendve nem venni tudomásul felekezetünknek, a mennyiben ezekből a közoktatásügyi politika mostani irányára is következtetni lehet. Az ünnepély napját este a Vigadó nagytermében tartott monstre-hangverseny fejezte be, melyben épen olyan gyönyörűséggel